

Digerdöden på Gotland

Borgmästare och råd i Visby skriver till rådet i Rostock 1350

”Ni bör få kännedom om att från påsken fram till nu hos oss har gripit nio giftblandare och förrädare av hela kristenheten. Bland dem var en orgelspelare, som inför allt folk, på sitt yttersta klart och tydligt bekände t.o.m. utan att dessförinnan blivit tvingad därtill, att han med sin dekokt förgiftat alla brunnar i städerna Stockholm, Västerås och Arboga samt alla sjöar, stillastående vatten och brunnar överallt där han dragit fram genom Sverige. Vi har påträffat en stor del av hans gift hos honom och efter honom vilket på goda grunder har förstörts. Han sade även i sin sista stund, när han skulle föras till bålet, att han nyligen hos oss tillagat och blandat ett slags gift som om han fått leva ett år till, skulle ha medfört, att inte en enda människa på hela Gotland skulle ha funnits kvar utom han själv och hans gelikar.

För övrigt erkände han vid samma tillfälle, att det finns många bland hans kumpaner som utger sig för att vara köpmän och alla möjliga yrkesmän över hela jorden som folk anser vara förnäma och alla dessa går omkring iförda silvergördlar och liksom berusade och halvgalna och de är även försedda med något slags grekiskt eller hebreiskt tecken. Till sist yttrade han: Jag kan bara säga er att hela kristenheten har förgiftats av judarna och oss uslingar.

I övrigt är att berätta att bland de förut nämnda nio fanns två som utgav sig för att vara präster och som bekände saker gräsligare än allt som tidigare angivits. En av dessa sade följande märkliga ting när han skulle föras till bålet. Hela kristenheten är förlorad om den inte fräses genom ett under, ty ni måste akta er för präster och annat ordensfolk. Likaså erkände han följande. När han firade mässan i S:t Olofs kyrka hos oss annandag pingst förgiftade han en lanneservett som han använde vid mässfirandet med den påföljd att alla som under offertoriet, berörde denna med läpparna dog tredje eller fjärde dagen därefter, likaså alla som besökt dem. Därför vet vi att kyrkoherden i S:t Olof och tre andra präster och många andra borgare på kort tid dött av samma orsak. Med dem dog alla som träffat och umgåtts med dem. Ack vi har i allt fått erfara det som de sagt. Således har de på grund av sina ovannämnda gärningar och bekännelser lidit det straff som de förtjänat ”

I övrigt berättar Gunnar –att hos franciskanerna förde man bok över döda bröder. Ett vanligt år avled 2 à 3 år 1350. Om gravmaterialet från Visbys kyrkor – normalt har från Visbys kyrkor från 1300 - talet 2 à3 gravstenar bevarats per år, men från 1350 inte mindre än 11 stenar med dödsdagar mellan 10 augusti och 29 september. (andra vågen?)

Wiveka Schwartz

Ur Gunnar Svahnströms bok Visby under tusen år. Översättning från latin av Lars Åke Åström